

N:o 46.

Ank. till Riksd. Kausli den 22 April 1884, kl. 12 midd.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om försäljning af åtskilliga kronans egendomar. (I. A.)

Under åberopande af Kongl. Maj:ts till 1882 års Riksdag afgifna nådiga proposition, angående försäljning af åtskilliga kronans egendomar, samt af den utredning i frågan, som finnes intagen i det vid samma proposition fogade statsrådsprotokoll öfver finansärenden af den 23 December 1881, har Herr *P. M. Söderberg* uti en inom Riksdagens Första Kammare väckt motion (N:o 41) föreslagit, att Riksdagen, utan rubbning i förut fattade beslut rörande försäljning af hemman och lägenheter, hvilkas årliga arrende icke öfverstiger 200 kronor, måtte besluta: att vid inträffande arrendeledighet af sådana kronan tillhöriga, under Domänstyrelsens förvaltning nu befintliga och för statsverkets räkning utarrenderade egendomar, för hvilka årliga arrendeafgiften är högre än 200 kronor, men icke öfverstiger 500 kronor, det må bero af Kongl. Maj:t att, efter pröfning af omständigheterna i hvarje särskildt fall, förordna, huruvida egendomen fortfarande bör för kronan bibehållas eller till större eller mindre del försäljas; att på enahanda sätt må förfaras äfven i afseende å dylika, i de norrländska länen belägna egendomar, för hvilka årliga arrendet öfverstiger 500 kronor; att, der Kongl. Maj:t pröfvar försäljning böra ega rum, densamma må ske i den ordning och under de vilkor, som nu gälla för försäljningen af mindre hemman och lägenheter, med iakttagande derjemte af de särskilda bestämmelser, Kongl. Maj:t kan finna lämpligt att, vare sig i allmänhet eller i vissa fall, för försäljningen meddela; samt att de genom den nu föreslagna försäljningen inflytande medlen må, intill dess annorlunda kan af Kongl. Maj:t och Riks-

dagen beslutas, öfverlemnas till Riksgäldskontoret, för att genom uppköp af obligationer eller på annat sätt användas till afbetalning å statens för jernvägsbyggnader upptagna lån.

Stats-Utskottet, till hvars behandling denna motion blifvit remitterad, får till en början erinra, att nu föreliggande förslag till alla delar noga öfverensstämmer med hvad Kongl. Maj:t uti ofvannämnda nådiga proposition föreslagit 1882 års Riksdag att medgifva. I öfverensstämmelse med de åsikter, som vid behandling af frågor utaf liknande beskaffenhet under flere föregående riksdagar gjort sig gällande inom Stats-Utskottet, hemställde Utskottet i utlåtande af den 13 Mars 1882, att Kongl. Maj:ts berörda proposition måtte vinna Riksdagens bifall; men genom Kamrarnes skiljaktiga beslut förföll frågan vid nämnda riksdag.

Då Kongl. Maj:ts omförmälda förslag nu blifvit af enskild motionär åter upptaget, har Utskottet, som fortfarande hyser den åsigt, att en utsträckt försäljning af de för statsverkets räkning utarrenderade hemman och lägenheter och de inflytande köpeskillingarnes disposition på sätt föreslagits, skulle så väl i administrativt som finansielt hänseende medföra stor fördel för det allmänna, icke kunnat underlåta att understödja detta förslag. Då emellertid skälen för denna åsigt finnas onständligt angifna ej mindre i Kongl. Maj:ts ofvan omförmälda proposition till 1882 års Riksdag (N:o 19), samt i Stats-Utskottets i ämnet aflättna utlåtande (N:o 30) än äfven under ärendets behandling inom Kamrarne, har Utskottet icke ansett sig böra ånyo framdraga dessa skäl, utan endast velat hänvisa till hvad som i frågan vid nämnda riksmöte blifvit anfördt. Utskottet har dock velat tillägga, att resultatet af den på grund af Riksdagens åren 1874 och 1879 fattade beslut pågående försäljningen af de för statsverkets räkning utarrenderade egendomar, för hvilka årliga arrendeafgiften icke öfverstiger 200 kronor, fortfarande visat sig synnerligen fördelaktiga. Enligt den tabell, som finnes bifogad Utskottets till innevarande riksdag afgifna memorial (N:o 30), hade vid 1883 års utgång de försålda egendomarne, hvilka, taxeringsvärderade till 349,850 kronor 66 öre, lemnat ett årligt arrende af 12,019 kronor 15 öre, betingat en köpeskillning af tillsammans 820,444 kronor 89 öre.

På grund af hvad sålunda förekommit, får med anledning af ifrågasvarande motion Utskottet hemställa, att, utan rubbning i förut fattade beslut rörande försäljning af hemman och lägenheter, hvilkas årliga arrende icke öfverstiger 200 kronor, Riksdagen måtte för sin del medgifva,

att vid inträffande arrendeledighet af sådana kronan tillhöriga, under Domänstyrelsens förvaltning nu

befintliga och för statsverkets räkning utarrenderade egendomar, för hvilka årliga arrendeafgiften är högre än 200 kronor, men icke öfverstiger 500 kronor, det må bero af Kongl. Maj:t att, efter pröfning af omständigheterna i hvarje särskildt fall, förordna, huruvida egendomen fortfarande bör för kronan bibehållas eller till större eller mindre del försäljas;

att på enahanda sätt må förfaras äfven i afseende å dylika i de norrländska länen belägna egendomar, för hvilka årliga arrendet öfverstiger 500 kronor;

att, der Kongl. Maj:t pröfvar försäljning böra ega rum, densamma må ske i den ordning, och under de vilkor, som nu gälla för försäljningen af mindre hemman och lägenheter, med iakttagande derjemte af de särskilda bestämmelser Kongl. Maj:t kan finna lämpligt att, vare sig i allmänhet eller i vissa fall, för försäljningen meddela;

samt att de genom den nu föreslagna försäljningen inflytande medlen må, intill dess annorlunda kan af Kongl. Maj:t och Riksdagen beslutas, öfverlemnas till Riksgäldskontoret, för att genom uppköp af obligationer eller på annat sätt användas till afbetalning å statens för jernvägsbyggnader upptagna lån.

Stockholm den 21 April 1884.

På Stats-Utskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

Reservationer:

af Herrar Grefve *G. Sparre*, Friherre *H. M. Palmstierna*, Friherre *R. von Kræmer*, Grefve *C. Beck-Friis*, *L. V. S. Lothigius*, *L. M. Nordenfelt*, *C. E. Casparsson*, *J. Widén* och Grefve *F. Wachtmeister*;

af Herr *R. Törneblad*, som — under uttalande att han fortfarande i det hela hyste samma åsikter i afseende å försäljningen af kronans

mindre lägenheter, som han framhållit, då han inom Stats-Utskottet under 1882 års riksdag instämt i en af Herr Montgomery-Cederhielm emot Utskottets beslut i ämnet då afgifven reservation — dock yrkade att frågan om vidsträcktare försäljning af kronoegendomar för närvarande måtte af Riksdagen lemnas utan afseende, då Kongl. Maj:t icke funnit sig böra framställa förslag i denna fråga; hvilket vore i förevarande fall så mycket viktigare, som Kongl. Maj:t numera vore i tillfälle att infördraga yttrande i ämnet af den sedan dess inrättade Domänstyrelsen, hvilken bäst vore i tillfälle att med sakkunskap bedöma ärendet.

Herrar Friherre *G. Tamm* och Grefve *S. Lagerberg* hafva begärt få antecknad, att de icke deltagit i förestående ärendes behandling inom Utskottet.
